

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 3.

V Ljubljani, 13. decembra 1894.

Letnik I.

Stanovanja in delavci.

Dobro si je ogledati v kakšnih stanovanjih morajo stanovati delavci; marsikak meščan bi ne hotel v te luknje dejati svojega »pudelnca«. Povrh tega pa mora delavec za tako »luknjo« plačevati za njegove razmere ogromno najemščino, reči smemo: tretjino svojega trdega zaslužka. Za Ljubljano to popolnoma velja. Navadno obstoji tako delavsko stanovanje iz ene same sobe brez kake kuhinje, k večjemu, če ima kje kak prostor za drva. Kuha se v veži, velikrat tudi v sobi. Ako se pa nahaja kje kaka kuhinja, je pa navadno tako urejena, da po dve do štiri delavske žene notri kuhajo, ena drugi v pisker gledajo ter se čisto kregajo, da je groza. Soba je navadno temna, mokra in vsled tega zaduhla in zdravju zelo škodljiva, tam še posebno, kjer prebivalci sami malo ali pa nič ne gledajo na zračenje in čiščenje svojega stanovanja. V taki sobi stanuje dostikrat štiri do osem oseb, kakor je ravno družina velika. Dostikrat pa še kdo drugi notri »pri partiji« stanuje, da se potem ložje »kvartir plača«. Kedor je že kedaj stanoval v takem »stanovanju«, lahko pove kakšen da je zjutraj zrak v sobi. Kedor bi, tega nevajen, prišel zjutraj v tako sobo, kjer je morda osem ljudij spalo, in je soba sama na sebi vsled mokrote zaduhla, bi ga gotovo nezdravi, vsled dihanja toliko ljudij in vlažnosti okuženi zrak takoj omamil. V takih stanovanjih mora prebivati mnogo delavskih družin; ni potem čudno, da so delavske družine navadno medle in blede, otroci postanejo bolehní, posebno na očeh, in dobijo dostikrat tudi »škrofelne.« Za taka stanovanja morajo pa delavci plačevati za njihove finančne (denarne) razmere veliko svoto kot »stanarino«, sedaj se že težko dobi kaka »luknja«, ki bi bila ceneja od 50 gold. na leto. Če vzamemo, da delavec zasluži na dan 80 kr., potem je gotovo, da plačuje preveč »stanarine« in sicer za »stanovanje«, v katerem vsled vseh pomanjkljivosti glede zdravstvenih predpisov počasi hira. Pisec teh vrst je imel svoj čas neko stanovanje, o katerem se je nekdo izrazil, da, »če nič ne stane, je zelo drago«, in mož je imel prav.

To bi bila ena vrsta delavskih stanovanj; oglejmo si pa še neko vrsto stanovanj, ki je bolj za de-

lavke: to je tako stanovanje, kjer si največkrat kaka ženska najame precej veliko stanovanje, zato, da potem dobi družih žensk, ki pri njej stanujejo. V takih stanovanjih je včasí do 12 žensk na stanovanju, ki navadno spé po dve na eni postelji. Taka stanovanja so gledé telesnega in dušnega zdravja največje zlo za delavke; stvari, ki se dogajajo v takih »kosarnah« nikakor niso v čast dotičnim stanovalcem. Tudi se ni čuditi, če delavka v takem stanovanju ne dobi potrebnega razvedrila in si ga išče drugod — v slabi družbi, na plesu, itd. Nečemo nikogar žaliti, toda ako hočemo preprečiti tako zlo, moramo je pokazati tako, kakeršno je. Da se pa po takih »kosarnah« stanuje, je največ vzrok, ker se stanovanja tako zelo podražujejo in vsled tega ljudje iščejo, kako bi ceneje stanovali. Delavska in sploh vsa stanovanja se pa tudi res zelo dražé; reči smemo, vsakih pet let se stanovanje gotovo podraži za pet do deset goldinarjev, in zakaj? Hišni gospodar mora morda na leto plačati tri goldinarje več priklade. Da pa ne bi imel zgube ali škode, pa lepo podraži vsaki stranki za 2 ali 3 gold. stanovanje. Tako hišni gospodar navadno od povišanja doklad dela »kšeft«, ker mora najemnik plačati doklado. Kedo torej plačuje davke? — Ko je pa treba kaj popraviti, se mora navadno prositi po celo leto, ali pa na svoje stroške popraviti, ker o takih rečeh hišni gospodarji, posebno od »kšefta« nečejo nič slišati. Kedor mi tega ne vrjame, naj vpraša ogromno večino delavcev — najemnikov stanovanj, ali je res ali ne. Kaj pa o tem gosposka? Pst, molčimo! Ljubljana je torej zelo na slabem. Oglejmo si še, kako se godi drugod delavcem v ti zadevi!

Prof. dr. Filipovič je letos preiskaval 25 avstrijskih mest in je svoje izkušnje objavil v posebni knjigi. V srcé zazebe človeka, ko bere te žalostne podatke. Po nekaterih mestih prebiva nad polovico prebivalcev v prostorih brez kuhinje (n. pr. v Rajhenbergu). Četrtna vseh prebivalcev je tako nagnetená, da prebiva po 5 in po več oseb v eni luknji! Dunaj je seveda v tem obziru vzor nereda in — revščine, saj so ravno na Dunaju liberalci do zadnjega časa najbolj neomejeno gospodovali. Po uradnih poročilih je stanovalo l. 1894 — 90.000 dunajčanov v prenapolnenih stanovanjih; a uradno poročilo je v tem obziru jako malo natančno; njegovo

število je najmanj za polovico premajhno. Filipovič si je na Dunaju ogledal 101 stanovanje; pri teh so imela samo tri dovolj zraka za stanovnike; našel je v njih nepopisno revščino in po pravici pravi, da so taka stanovanja prava gnjezda za anarhiste. Da so taka stanovanja silno nezdrava, pričajo številke. Trikrat bolj umirajo ljudje v 10. dunajskem okraju, koder je največ takih lukenj, nego v 1., koder stanuje gospoda; zlasti nalezljive bolezni, med njimi posebno jetika, gospodarijo v njih. Zraven so pa ta stanovanja strahovito draga (za kubični meter povprek 1 gld. 59 kr. na leto).

Tu se je treba potegniti za človeške pravice in tu je pač bolj treba hitre preosnove, nego pri denarni veljavi, ali pri kaki drugi stvari, o kateri se pričakajo poslanci cele tedne; za to zadevo, od katere je odvisna sreča celih stanov, in v marsičem bodočnost vse človeške družbe, se pa nobeden ne briga. Ali se da torej kaj pomagati? Brez dvojbe! Naštejmo vsaj nekatere stvari v pojasnilo:

1. Treba je zakona, ki naj prepoveduje zdravju nevarna stanovanja. C. kr. najvišji zdravstveni svet in zdravniško društvo sta se natanko določila, koliko prostora se najmanj potrebuje za jedno osebo in kakšno mora biti najmanjše človeku primerno stanovanje; zlasti sta povdarjala, da mora biti kuhinja posebej in da morajo biti okna na glavnem prostoru na prosto. Toda kaj pomaga vse to, če ni zakona, ki bi to tudi s silo vbičal ljudem, če bi bilo treba. Zato morajo biti neveljavne vse pogodbe, ki se sklepajo za nezdrava stanovanja. Občine morajo dobiti pravico, da strogo preiskujejo stanovanja in prisilijo lastnike, da jih popravijo, ali pa jih izlaste in same prezidajo. Na Angleškem so nam v tem obziru naprej. Že pred 30 leti so v Glasgovi in Birminghamu prezidavale mestne občine cele skupine hiš. Leta 1890 se je v zbornici sklenil zakon o »stanovanju delavskih stanov« (Housing of the Working Classes act) in l. 1891. zakon »o skrbi za javno zdravje« (Public Health).

2. Treba je sestaviti dober stavbeni red. Od tega je odvisno, kakšna stanovanja se zidajo.

3. Hišni dohodninski davek se mora izpremeniti v naravnostni najemninski davek; in malim najemnikom se mora davek popolnoma odpustiti. Imamo sicer zakon z dne 9. febr. 1892, koder se pod posebnimi pogoji delavskim stanovanjem odpusča davek, toda ta polajšava je odvisna od volje hišnega lastnika in zato skoraj prav nič ne pomaga.

4. Skrbeti se mora, da stanovanja ne bodo predraga, in zato jih ne sme biti premalo. Zasebnikom se pa zidanje delavskih hiš ne sme prepuščati, ker ti gledajo samo na svoj žep. Država, dežela, občine, ustanove naj pomagajo, da se reši to vprašanje.

5. Nikakor niso primerne velike delavske kosarne, še manj celi oddelki v mestih, koder bi stanovali delavci. V takih hišah se delavci takorekoč izobčijo od druge človeške družbe in domače življenje delavskih družin popolnoma shira. Skrbeti se mora nasprotno za to, kar povdarjajo tudi sv. Oče, da se priredé delavcem

in tudi obrtnikom male hišice, katerih bi mogli postati s časom lastniki. Lastni dom daje človeku samostojnost in svobodo. Pod lastno streho se najlepše prebiva. Zato mora biti to — zahteva delavskega stanū, da se mu pomaga, kolikor je mogoče do lastnih stanovanj.

6. Država, dežela in občine morajo pomagati. Skleniti se mora zakon, da se sme prostor za stanovanja delavskemu ljudstvu odkupiti, kakor se odkupuje za železnice. Delavci naj se sami združujejo v stavbinske družbe in denarni zavodi (banke, hranilnice, posojilnice, itd.) naj jih pri tem podpirajo in jim posojajo potrebni denar. Marsikateri krščeni ali nekrščeni jud je že po zvijači in goljufiji prišel do lastne hiše; zakon jim tega ni mogel zabraniti. Zdi se skorej, da brani in odriva samo delavski stan.

Te misli, ki smo jih sedaj samo na kratko razvili, bomo v »Glasniku« večkrat razpravljali in opozarjali bomo vlado in mogočnike v nji, naj ne pozabijo, da milijoni delavskega stanu prebivajo po luknjah, ki so za živino preslabe. Nezadovoljnost med delavci in iz nje naraščajoča materijalistična, družbi nevarna socialna demokracija ima svoje vzroke in mej temi ni najmanjše vprašanje o — delavskih stanovanjih.*)

*) Da se bo dobil kak pošteno in krščansko misleč deželni ali državni poslanec ali kak občinski zastopnik, ki bi to vprašanje rad proučil, zato podajemo tukaj nekaj knjig, ki obravnavajo to zadevo: Eugen v. Philipovich: Wiener Wohnungsverhältnisse. Berlin. Carl Heymanns Verlag 1894. Oesterreichische Statistik XXXII. 4°. Dr. Sedlaczek: Die Wohnungsverhältnisse in Wien. Wien 1893. — Fr. und M. Gruber: Anhaltspunkte für die Verfassung neuer Anordnungen. Wien. Hölder 1893. — Dr. Aschrott: Die Arbeiterwohnungsfrage in England. — Oesterreich Monatschrift für christl. Socialreform 1888.

Naša organizacija.

Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo se je osnovalo v saboto dne 8. t. m. pri shodu v prostorih slov. kat. del. društva (Turjačanov trg št. 1). — Določili so se deleži po 15 gl., ki se lahko izplačujejo v tedenskih obrokih. Kredita bo dovoljevalo društvo do deležne svote; če bi kedo izvanredno potreboval, da se mu da več na upanje, mora zato društvu dati zadostno jamstvo. V zadržno vodstvo se je volilo deset članov. — Bog daj srečo!

Zagorska kat. delavska družba priredi dne 27. dec. svoj mesečni shod. Govorila bosta kapelan g. Tom. Rožnik o socialnih razmerah, g. Pavel Urbanija o delavskih razmerah v Ameriki. Pri zabavi bo svirala družbina godba.

Socialisti se kregajo. Odkar se je pokazala socialna demokracija, vedno je poglavitni znak njen, da se voditelji kregajo med seboj. Že Karl Marks, oče sedanjega socializma in Ferdinand Lasalle, delavski kralj, sta se kregala med seboj vzlasti zato, ker je poslednji zagovarjal produktivne delavske zadruge, ki naj bi se ustanovile z državno pomočjo in povdarjal, naj se uniči

kapitalizmovna prevlada po mirnem potu in na narodni podlagi. Še-le l. 1875. v Goti so se privrženci obeh zjedini. Tudi v Švici se širi razdor med socialisti. Dne 17. listopada so imeli shod, pri katerem so bazeljski zmerjali curiske z laznjivci in žvižgali in ropotali pri njihovih govorih. — Tudi na Francoskem se veselo prepirajo. Tako imenovani Alemanisti so se ločili od drugih in rujejo zase. Vodita jih Tusén in Grusijé. — Sedaj od frankfurskega shoda so si pa nemški socialisti v laséh. Na jedni strani zabavljata Folmar in Šenlank, na drugi pa Bebel in Liebkneht. Znano je, da mora socializem po svojem bistvu podpirati vsacega, kdor pomaga uničevati mali obrtni in kmečki stan. Organizovan, gmotno in duševno zdrav obrtni in kmečki stan bi bila nepremagljiva nasprotnika socialne demokracije. Zato se morajo socialisti z vsemi silami vstavljati vsakemu poskusu organizacije teh dveh stanov, o katerih neprestano trdijo, da jima ni več mogoče pomagati in da morata kmalu popolnoma izginiti. Socialisti bi pa vendar radi tudi kmete dobili zase in zato sta Šenlank in Folmar predlagala v Frankfurtu, naj se v socialistični načrt ne vsprejme zahteva, da morajo vsa kmečka posestva preiti v splošno last. To je bilo naravnost hinavsko. In zato hvalimo odkritosrčnost Beblovo, s katero pobija ta dva svoja tovariša. Prepričanje je vedno hujsi. Nas sicer to mnogo ne briga, pač pa bi se imeli mnogo učili iz tega mali obrtniki in kmetje, zaradi katerih se vrši ta boj. Obrtnik in kmet, ki se da zapeljati socialističnim sanjarjam in zmotam, piše samemu sebi smrtno obsodbo. »Arbeiterzeitung« z dne 30. nov. imenuje socialno-demokratsko stranko naravnost »revolucijsko stranko, ki nikakor noče pomagati, da bi se umetno podaljšal smrtni boj kmečkega in rokodelskega stanu.« Zato pa smemo pričakovati, da bodo nas in našo organizacijo, ki vedno povdarja vzajemnost in skupnost delavskega, obrtnega in kmečkega stanu, podpirali vsi, katerim je količkaj na srcu blagor Avstrije in srečo slovenskega naroda, ki imata svoj obstanek zagotovljen samo v obstanku imenovanih treh stanov.

Slov. kat. del. društvo se snuje v Žaleu na Štajarskem. Bog živi novega sobojevnika v naši organizaciji!

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov se bo v Škofji loki prav kmalu osnovalo. Sedaj imamo ta društva v Ljubljani, v Novem mestu, na Vrhniki, v Šentvidu, v Mariboru in v Celovcu. Socialna demokracija ima vzlasti pri mladih pomočnikih veliko moč; na Dunaju pripravljajo celo za učence — javne shode. Tudi po naših slovenskih mestih jih na vsakovrstne načine love. Med 15—20letnimi učenci in pomočniki je tudi v Ljubljani že več popolnih socialistov; sovražstvo do vsega, kar je z vero v zvezi in izraženo bogatjstvo jih označuje. Zato je sveta dolžnost vsakega domoljuba, da z vsemi močmi podpira potrebna kat. rokodelska društva, da bodo mogla zlasti v sedanjih nevarnih časih uspešno izvrševati svoje lepe namene. Bog daj, da bi mojstri in pomočniki, stariši in vzgojitelji ne prezrli tega opomna!

Politika po svetu.

Državni zbor. Volilna pravica. Mi delavci nimamo upanja, da bi nam sedanji čudno združeni državni zbor izdelal dosti bolj pravični volilni red, kakor je sedanji. Ako se ozremo nazaj v preteklost, bomo videli, da so sedaj obstoječi krivični volilni red skovali liberalni možje, katerim pa nikakor ni bilo na tem, da bi tudi nižje ljudstvo bilo zastopano v postavodaji; da so bili le velikaši in bogatini zastopani, jim je bilo dovolj. Le oglejmo si sedanji volilni red, pri katerem voli 1 poslanca v državni zbor 63 posestnikov, meščanov 2918 in kmetijskih volilcev ogromno število 10.592; to ogromno število ima pa samo pravico voliti volilne može in ti šele volijo poslanca. — Kaj pa mi delavci, kateri nosimo najtežja bremena državljska? Nas je na sto tisoče in nimamo ne enega svojega zastopnika v postavodaji. Koliko pa drugi storé za nas, to pa čutimo prav dobro. Tega so krivi liberalci, oni so delali sedanji volilni red in sedaj zopet oni gospodarijo v državnem zboru.

Poljaki pa pomagajo liberalcem. Med konservativci sta dve stranki. Velikoposestniki skrbé za-se in ne more jim iti v glavo, da bi se mogel kedo izpodtikati nad njihovimi nebrojnimi predpravicami. Nasprotno pa več kmečkih poslancev drži z ljudstvom. Vlada je prepustila volilnemu odseku, naj sestavi načrt volilnega reda. Težko bo, da bi se kedaj tako raznovrstne misli zjedini. Mi se bomo brez dvojbe imeli boriti še za naprej za pravice dela nasproti krivičnemu gospodstvu kapitala. — Kako nezmožna je sedanja zbornica za najnavadnejše stvari, se razvidi tudi iz predloženega zakona proti žganju in pijancem. Kedo ve, koliko časa se je že valjal ta načrt pri odseku; sedaj so ga srečno spravili pred zbornico. Toda tam so se zopet tako dolgo prepirali med seboj, da so ga srečno zopet izročili odseku, ki ga bo kuhal še dalje. Če bo kaj iz njega, bomo obširneje poročali.

Špansko. Dne 21. listopada so obglavili anarhista Salvadorja, ki je vrgel dve bombi v gledišče in s tem ubil 22 ljudi in 35 ranil. Ostal je v svojem brezverstvu do konca. Ko je stopil na morišče, je zaklical: Vse vere naj poginejo! Spremljajoči ga duhovnik ga je vprašal, česa si če želi in odgovoril mu je: »Pištolo, da bi te mogel vstreliti.« Salvador je bil pričetkom strasten socialni demokrat in dosledno je napredoval na svoji poti do — rabeljske roke.

Francosko. Katoliški kovinski tvorničarji so ustanovili zavarovanje za starost svojim delavcem. Vsak delavec, ki ima 60 let in je delal najmanj 12 let v tvornicah teh mož, dobi pokojnino, ki je tem večja, čim dlje je delal. Tvorničarji dajejo polovico pokojnine iz svojega; drugo polovico dobi tisti, ki je vplačeval. Če hoče še dalje, dobiva plačo in pokojnino. Ponovimo še enkrat, da so to sklenili samo tvorničarji, v mišljenju in življenju katoliški.

Rudokopi. Dne 26. t. m. bo shod nemških rudokopov v Berlinu. Obravnavali bodo te-le predmete: 1. osemurna »šihita«, vstevši vhod in izhod. 2. Odstra-

njenje akordnega dela. 3. Odstranjenje žensk in otrok od dela. 4. Jednoten delavski red in skupna bratovska skladnica. 5. Zahteva, naj se uvedejo nadzorniki in kontrolorji, katere bodo rodokopi sami svobodno volili, država pa plačala. — Kako se bo shod izvršil, bo svoj čas »Glasnik« poročal. Sobratom v rudnikih želimo obilo sreče!

Nesreče pod zemljo. Dne 10. listopada so se razpočili v premogokopu pri Oseku plinovi; ubitih je bilo 19 premogokopov; 8 vdov in 8 sirot joče za njimi. — Minister Falkenhayn je dejal o ti nesreči, da se vlada na vso moč trudi, da bi plinove nesreče odstranila, a žalibog ni v človeški moči, da bi se v rudnikih učinili taki pojavi za vedno nemožni.

V premogokopu pri Temešvaru je bilo nedavno ubitih 25 premogokopov, 31 pa težko ranjenih. Avstrijsko-ogersko železnično društvo je lastnik teh rudnikov; vodja tega društva ima na leto 40.000 gld. in društvo se ne sramuje beračiti po celem svetu za ponesrečene in njihove družine. Sami so dolžni skrbeti za tiste, ki se za njihov dobiček podajajo v nevarnost.

Razvedrilo.

Odkrito bo!

I.

V tihi sobi velike mestne hiše je sedela postarna gospa in čitala s solznimi očmi pismo, ki ga ji je poslala prijateljica z dežele.

Draga prijateljica! Kar razburilo me je tvoje zadnje pismo. »Kaj je vendar človek«, vpraševala sem se, »da nosi glavo tako po koncu? Le majhen slučaj, in vsa slava je pri kraju!« Hudo je, draga, gledati človeka na smrtni postelji, najhuje, gledati lastno dete, ko je kliče Bog k sebi. Tebe ne teži le izguba ljubljenega sinu, bolj te skrbi, kam z deklicama, ki ti ju je rajni zapustil. Ne obupaj, Bog bo pomogel; oče je ubožcev in zapuščenih, posebej skrbi za vdove in sirote. Prav je, da se obračaš name; tudi jaz ti svetujem, da zapustiš predrago mesto ter se preseliš na deželo, kjer bodeš lažje izhajala. Sobici sta dve prazni v moji hiši; tu bode lahko tvoj dom, deklici pa ti bodo pomagali v gospodinjstvu, saj jima že ni treba več v šolo hoditi, za daljnje učenje pa tako ni denarja. Lepo te zahvaljujem torej še enkrat za tvoje zaupanje ter te prosim, da mi čim preje sporočiš, kdaj si namenjena priti. Priporočam tebe in vnukinji varstvu Najvišjega, tvoja prijateljica Ana Baltova.

Ni se mogla stara gospa Švarcova ločiti od tega prijaznega pisma. »Hvala Bogu, kamen mi je padel od srca s tem pismom«, šepetala je, in solza za solzo je kapljala na odprto pismo.

Gospa Švarcova je bila poročena z imovitim, čislanim trgovcem. Nepremišljene denarne špekulacije pa so ga vedno globlje pokopavale, končal pa ga je popolnoma knjigovodja, ki mu je potegnil s precejšno

svoto denarja. Nesrečnemu Svarcu se je steklo vse imetje, napovedal je konkurs. Nesreče ni dolgo preživel, v bližnji jeseni je pustil soprogo z nedoraslim otrokom na svetu samo brez imetja in pomoči. A obupala gospa Švarcova tudi kot vdova ni. Izkušala je štirinajstletnemu sinu takoj pomagati do kruha.

In posrečilo se ji je. Dečka je vzel najprej ravnatelj neke zavarovalne družbe, da ga je imel za razne potrebe vedno pri rokah; pozneje ga je vzel v pisarno, s 24. letom pa je bil Karol že uradnik. Trdo je bilo doslej za gospo Švarcovo, zato se je čutila tem srečnejšo, ko je dosegel sin vsaj toliko, da je ob svojem živel. Gospodinjala mu je mati.

Nekaj let pozneje se je Karol oženil, a mati je ostala tudi še sedaj v hiši. Svakinja je spoštovala in ljubila staro gospo, skozi nekaj let gotovo ni bilo srečnejše družine. A tudi tej obitelji ni prizanesla nesreča. Ko je mlada soproga dala drugi deklici življenje, izgubila je je pri tem sama. Karol je neutešen klečal ter vil roke ob postelji svoje mrtve žene, stara mati je pestovala majhnega, nežnega črvčka, druga deklica, ki se je sama komaj po sobi podajala, pa se je plašno pritiskala ob njeno krilo, kakor bi čutila hudo izgubo.

Zopet je bila stara mati, ki je tolažila sina, gospodinjstvo iz nova sama vodila ter kolikor je mogla, nadomestovala deklicama pravo mater. Potekalo je leto za letom; nekdanja sreča se pač ni nikdar več vrnila, a tiha, vesela zadovoljnost je našla vendar zopet pot v Švarcovo družino. Očetu in stari materi sta bili v veselje deklici, lepo se razvijajoči, in Karol je imel že vse načrte, kako bode odgojil svoji hčeri. Smehljala se je ljuba starka, ko ji je sin sveto slikal svoje namene. Pristavila je navadno: »Ne misli toliko na to, Karol, nikdo ne ve zjutraj, kaj mu utegne prinesiti večer!«

Stara gospa je imela prav. Prišel je dan, ki je prinesel ubožcem nesrečo, večjo in gorjo nesrečo, kakor jih je doslej kdaj zadela. Prinesli so starki sinu, luč njenih očij, veselje in zaslombo njene starosti, na dom mrtvega. Srčni mrtvoud je končal nenadoma na vitez še tako trdnega moža.

To se je zgodilo pred nekaj tedni. Stara gospa je upadla, prej tako pogumna; prišla je sedaj skoro ob vso moč. Na stare dni kam naj gre siromašna, kam z dvema deklicama, ki sta dosedaj tako brezskrbno in veselo gledali v prihodnost? Tedaj, ko je izgubila soproga, bila je še mlada, živahna gospa, ki je lahko kljubovala tudi nesreči; sedaj pa se je postarala, oslabela je in že toliko bridkostij jo je zadelo! Kaj čuda, ako je skoro obupavala. Zavarovalna družba, pri kateri je služil Karol, odločila je le neznatno podporo deklicama za vzgojo, prihranil pa rajni tudi ni Bog si ga vedi koliko. Pomanjkanje je pretilo — da bi še bila dečka, preskrbela bi ju kmalu, a kam hoče z nežnima deklicama!

V zadregi se je obrnila stara gospa na prijateljico iz davnih let. Vedela je, da je imovita ter upravlja s svojim sinom veliko posestvo. Ponudila se je prijateljici da ji hoče z zapuščenima vnukinjama pomagati pri delu, ako ji le pripravi na svojem domu zavetje. — Prejela

je v odgovor pismo, ki smo je zgoraj navedli. Prvikrat po sinovi smrti je zopet porosila solza sreče velo starino lice, ko je prebrala pismo.

»Preskrbljeni smo s hrano in streho«, šepetala je »za obleko in druge potrebe pa še imamo; morebiti prihranimo lahko še kak vinar za tedaj, ko meni odrekó že oslabele moči; dolgo tako ne bo, sirotama bode dobro del vsak vinar.«

II.

Pripravili so se kmalu na pot. Hišno opravo so po večjem poprodali, le najpotrebneje so odposlali v N., kjer je bivala Baltova gospa in kjer je imel biti bodoči dom tako nesrečne družine. Drugo jutro so imeli z vlakom že odpotovati, zadnjo noč so se namenili prenočiti v gostilni.

Poletnega dné pod večer je bilo. Na cestah se je trlo ljudij, saj so jedva čakali, da poneha dnevna vročina; prej ni bilo mogoče na prosto. Umikati se je bilo sedaj vozovom, sedaj jezdecem, pa zopet drugim šetalcem.

Po cesti sta prihajali tudi dve deklici, držali sta se za roko, menda da bi se v gneči ne ločili. Šli sta precej hitro, in le težko ju je dohajala stara gospa. Bila je Švarcovka z vnukinjama. Deklici sta pač čutili, da stara mati peša, in je že zaostala. Obrnili sta se ter hoteli vrniti, da dobita zopet mater; pri tem sta premalo pazili na drdrajoče kočije, tudi stara gospa je za trenutek pozabila na potrebno previdnost, v hipec je pretresel mnogoglasen krik zrak, kočijaž elegantne kočije je izkušal z vsemi silami udržati iskra konja.

Švarcovko je v onem trenutku, ko je hotela vnukinjama zaklicati, naj pazita, samo vrglo na tla; čudež je bil skoro, da je ostala še pri življenju. Dekleti sta tožili, klicali staro mater, dajali ji najslajša imena, skoro utolažiti je niso mogli. Zdravnik je bil v trenutku pri ranjenki; vzdignil jo je od tal ter izkušal napraviti pot skozi gosto množico do voza, ki je bil še vedno na onem mestu, kjer je obstal, ko se je zgodila nesreča. Kočijaž je presukaval še vajeti, policijski uradnik pa si je ravno zapisaval lastnikovo ime. »Artur Eder, trgovec v Cincinnatiju, sedaj v hotelu Bellevue«, pisal je.

»Peljite ubogo gospo in otroka domov, gospod«, ukazoval je zdravnik ostro, kar brez ovinkov spravi nezavedno v voz ter sam prisedel.

»Kje stanujeta otroka«, vprašal je deklici, ko sta za njim hiteli v kočijo.

»Jutri smo se hoteli preseliti v N., ihtela je petnajstletna Zofija, »nocoj pa smo bili namenjeni v gostilni prenočevati — o uboga stara mati! Gospod zdravnik, kaj ne, da gotovo ne umre — gotovo ne?«

»Seveda ne, ne bojta se«, miril ju je zdravnik, — »a kam pa sedaj?« vprašal je po kratkem premolku. »Kako se piše stara mati?« pretrgal je pogovor policijski uradnik.

»Zofija Švarcova, trgovčeva vdova«, odgovarja ihtoč mlajše dekle, uradnik pa si zapisuje povedane besede.

»Peljite gospo in deklici v mojo gostilno, stroške seveda poravnám jaz«, odločil je končno Amerikanec.

Prevzetno je naglaševal poslednje besede; tudi odgovora ni čakal.

»Kako milosten še hoče biti! Najprej ubogo gospo povozi, potem pa menda še hoče, da bi ga slavili, ker je tako usmiljen! O ti mogočni bogatin!« godrnjal je policijski uradnik, ko je kočija že oddrdala.

III.

Policijski nadzornik, sivolas, prijazen mož, je ne navadno vestno poslušal uradnikovo poročilo o nesreči. S starim Švarcem sta bila v mladih letih prijatelja, nesrečno gospo samo je dobro poznal, sedaj pa še to tako znano ime Eder!

»In kako pravite, da se piše mož«, vprašal je hlastno večkrat.

»Artur Eder, trgovec iz Cincinnatija«, dobil je zapored v odgovor.

»In mlad je še mož?«

»Da, jedva bi mu jih prisodil trideset.«

Prekrižal je stari nadzornik roke na hrbtu in se zamislil. Na kaj neki? Davno preteklih časov se je spominjal: onega strašnega večera, ko je prijatelj Švarc ves zbehan prihitel k njemu ter mu naznanil, da mu je knjigovodja Eder izneveril 5000 gld. ter pobegnil.

»Moje zadnje«, vzdihoval je nesrečni trgovec, »sedaj me čaka le še konkurz.«

»Ko bi pa bil njegov sin ta Artur Eder«, mrmral je sam zase nadzornik, nato pa naročil uradniku: »Stopite v hotel Bellevue ter recite gospodu iz Cincinnatija, da ga prosim, naj me obišče.«

»Kako podoben!« šepetal je nadzornik, ko je stopil v pisarno Eder. Mislil je, da je trideset let nazaj ter da stoji knjigovodja pred njim. »Gotovo, sin njegov je!«

Amerikanec je obžaloval nesrečo, ter obljubil, da hoče škodo popolnoma popraviti. Nadzornik je smehljal pripomnil, da bi se tega težko izognil, ker je samo po sebi umljivo, na to pa nenadoma zasuknil govor ter vprašal:

»Ali vaš oče še živi, gospod Eder?«

Amerikanec je strmé obstal za trenutek, češ, kaj nadzorniku oče mar. Molčati pa mu ni kazalo, saj je stal pred policijskim nadzornikom, in ta ga je imel pravico izpraševati. Odgovoril je torej, dasi počasneje in ponosno:

»Moj oče — da, živi, ali pa lahko zvem, zakaj vprašujete po njem, gospod nadzornik?«

»Ali je z vami tukaj, ali je ostal v Cincinnatiju?«

»Seveda je ostal doma, pa čemu —?«

»Pred mnogo leti je bil tu v našem mestu, ali ne veste tega?«

»Doslej nisem vedel. Avstrijec je, a o svoji domovini in mladih letih ne govori nikdar; izkusil je pač kaj hudega.«

»Koliko je sedaj star oče?« izpraševal je uradnik.

»Koliko star —? Dvainšestdeset let, a res ne umem, gospod nadzornik —«

»Vaš oče torej«, govoril je uradnik tiho, a poudarjal besede, »prav žal mi je, da vam moram to pri-

povedovati, vaš oče je pred tridesetimi leti pobegnil z blagajnico svojega gospoda.»

Amerikanecu so se zaškrile oči, stisnil je pesti in divje izbruhnil: »Vi lažete!« Kar na nadzornika bi bil planil. »Ne lažem, vašega očeta poznal sem dobro, podobni ste mu kot krajecar. Kakor hitro sem vas ugledal, nisem dvomil niti za trenutek, da ste sin onega, ki ga mislim.«

Viknil je Eder ter si zakril obraz. Sedaj se mu je razjasnilo: Zato oče ni nikdar govoril o svoji domovini, zato mu je tako branil potovati v Avstrijo!

»Ali pa veste, komu je izneveril oče denar?« poprašal je še nadzornik po kratkem premolku. »Soprogu one gospe, ki ste jo danes povozili. Ubogi Švare je tedaj propadel, konkurz je bil tudi njegova smrt, soproga pa se je borila od tedaj s pomanjkanjem.«

»Ni res, ni mogoče«, vpenjal se je zopet mladi Amerikanec, bolelo in sram ga je bilo.

»Brzjavite torej očetu in vprašajte, ali naj jaz?«

»O ne, prosim vas, oče je bolehen, to bi mu bila smrt.«

»Nebodem razkrival že iz davna pozabljenih pregreh. Oče je hudo kaznovan, saj vest mu ne daje miru, ako se celo boji govoriti o svoji domovini. Da pa poravnate škodo, zahtevam: Pet tisoč goldinarjev je bilo, s katerimi je oče pobegnil; v tridesetih letih bi se bilo imetje pomnožilo trikratno — ali ste pripravljeni, stari gospej to povrniti?«

»Rad plačam, in navržem še tisoč goldinarjev po vrhu za bolečine in zdravnika; a le pod pogojem, da smem še danes iz mesta.«

»Zakaj ne, da le prej poravnate svoj dolg«, pri-trdil je nadzornik.

Napisal je Amerikanec pobotnico za 15.000 gld. in jo s tresočo roko podal nadzorniku. »A očetu priza-nesete?« prosil je boječe.

»Nikdar ne čuje več nikdo besede iz mojih ust o tem dogodku, zadržil je uradnik. Eder pa si je obrisal pot s čela ter odšel.

»Sedaj odpotuje bogat napihnjeneec! Kaj njemu si-romak, v nesrečo ga spravi, potem pa trpi«, srdili so se sluge v hotelu. »Kako mu le more policija pustiti!« govorili so drugi, ko so videli, da je spravljal Eder svoje zaboje, kakor begune. »Ondi prihaja stari nad-zornik, ta mu že pokaže!«

Prišel je nadzornik, videl, kako se je Ederju mu-dilo iz hotela, a ni mu branil. Oglasil se je le pri blagi stari gospej Švarcovi, ki je že toliko bila pri moči, da je sedela na postelji, ter ž njo govoril. »Da sem sedaj preskrbljena za starost, da se tudi vnukinjam ni bati za prihodnost, Bog, zahvalim Te!« Več ni mogla go-voriti. Mislila je v trenutku zopet na sedanjost. »Zofija, piši prijateljici gospej Baltovi, da jutri ne pridemo, sicer jo bo skrbelo.«

»Menda pač nikdar več ne pojedete v N., ko se vam je sreča tako obrnila«, dejal je nadzornik.

»Tje gotovo pojedemo«, zavrnila je resno stara gospa, »čeprav le za dalj časa obiskat prijateljico. Ne zametavajmo v sreči tega, kar nam je bilo v nesreči v veselje.«

Socijalni pogovori.

Delavsko vprašanje. Pomeniti se hočemo, dejali smo o delavskem vprašanju. V ta namen treba nam najpreje pogledati v zgodovino. Duhovit mož je rekel nekoč: »Zgodovina človeštva je zgodovina dela.« Brez dvoma imel je in ima še način produkcije, izdelovanja, velikansk vpliv na družabni in državni razvoj človeštva. Produkcija s stroji n. pr. je v našem veku gotovo večjega pomena za razvoj človeštva, nego največje in najslavnejše vojske. Z delom služiti si mora človeštvo hrano, »v potu svo-jega obraza jedel boš svoj kruh«, rekel je Bog človeku. Toda stara paganska ljudstva niso čislala dela. Grkom in Rimljanom, ki so vendar dosegli veliko stopinjo izo-mike, bilo je delo znak sužnosti, delavec je bil suženj. Vsi njihovi modrijani pišejo o delu samo zaničljivo. In prišlo je tako daleč, da se je tedanja družba razdelila v dva tabora; v prvem, najmanjšem, bili so kapitalisti, gospodarji družemu, večjemu taboru sužnjem.

Število v prvem taboru se je vedno krčilo, v vedno manj rokah zbiral se je ves tedanji kapital, število su-žnjem pa je bilo vedno večje. Lastniki premoženj v znesku enega milijona goldinarjev po našej veljavi se niso več šteli za bogatine, tem kruteje pa je žulil ostalo človeštvo jarem sužnosti. Suženj bil je pravno samo stvar, z njimi je smel delati gospod, kar se mu je zljubilo. Iz tega neznosnega stanja osvobodilo je tedanjo človeško družbo krščanstvo. Krščanstvo je učilo, da so vsi ljudje bratje, otroci enega Očeta. S tem nau-kom premostilo je vse socijalne razlike. Kolikokrat vzdignili so se sužnji, ter s kruto silo hoteli otresti se spon, toda vselej brez uspeha, dokler jih ni rešilo mirnim potom, brez orožja — krščanstvo. Pomenljivo je, da stari vek tudi za bolne in onemogle reveže ni imel srea, pustil jih je, da so poginili. Bolnišnice so ustanova krščanstva! Krščanstvo je pa svojo krščansko nalogo vršilo tudi še na drug način: pridobilo je delu spošto-vanje! Saj je vendar božji Sin sam pomagal svojemu krušnemu očetu, tesarju pri delu. Postavila je toraj krščanska vera človeštvo na popolnoma novo, trdno podlago. Kako se je na tej podlagi človeški rod dalje razvijal, kako jo je naposled zapustil, o tem pomenimo se prihodnjič.

Zdravje.

Pijančevanje. Da so že ljudje starega veka radi tu in tam preveč pili, to nas uči zgodovina. Saj nahajamo postave, cerkvene in posvetne, ki so bile na-perjene proti pijančevanju. Vendar moramo pijančevanje starega in še tudi srednjega veka ločiti od sedanjega — modernega.

Še le potem, ko se je začela širiti destilacija in celó, ko se je začelo kuhati žganje iz krompirja in iz žita in se ga je na ta način veliko in po ceni skuhalo, se le od tega časa je pristopno tudi najbolj revnim

ljude, sploh obširnemu občinstvu. In da to ni malenkost, uče nas vsakdanje skušnje. Povsod, kjer se alkoholične pijače, posebno, kjer se žganje nezmerno v širših krogih pije, tam propada od dne do dne telesno, duševno in moralno življenje. Slabi se pa tudi dobro, materijelno stanje prebivalstva.

Ljudje, ki so udani pijančevanju, posebno žganju, zbolijo in umrjo preje, nego drugi. Alkohol in druge slabe snovi navadnega žganja pokvarijo vse dele človeškega telesa, v prvi vrsti kri, ki podaja podlago vsaki rasti.

Tako telo nima več toliko moči, da bi se zamoglo braniti proti različnim nezgodam in boleznim. In statistika epidemičnih bolezni nas uči, da pijanci kaj radi v teh zbolijo in navadno tudi umrejo. Pa tudi sto in sto slabih nasledkov se ima pijančevanje. Naj le omenim, da je bilo v zadnjih desetih letih sprejetih v Avstriji 7770 slaboumnih v norišnice, pri katerih je bil alkohol vzrok, da so na tem zboleli. In da število slaboumnih tako narašča, in to posebno sedaj, ko je alkohol tako razširjen, to nam je najboljši dokaz, kake nesrečne posledice da ima pijančevanje. Pijanci nadalje radi zbolijo za božjastjo in kar je še bolj žalostno je to, da otroci takih starišev dobijo pozneje navadno to nesrečno bolezen.

Druge bolezni, ki izvirajo iz pijančevanja so navadno hudi želodčni in črevesni katari, potem bolezni na jetrah in krvnih žilah.

Pijančevanje pa tudi upliva na družbinsko življenje. Nič bolje ne uniči stebrov države, lepo urejenih in zadovoljnih družin, kakor to zlo. Red in mir in bogaboječnost izginejo iz takih družin in namesto teh se vselijo prepiri, kletev in moralna propalost; o čutu za čast, o dolžnostih za dobro vzgojevanje otrok pač ni več govora v tako nesrečnih družinah.

Vsakemu je tudi znano, da je pijančevanje največkrat tudi krivo vsakovrstnemu zločinstvu. Pri pijancu se različni nagoni in hrepenenja razvijajo bolj živo; treznega premišljevanja in presojevanja pri takih ljudeh ne bodeš pričakoval in se tudi čutil ne bodeš, ako ti v naglici in v svoji občutljivosti marsikaj storiš, česar ne bi storili, ako bi bili trezni in bi stvar premislili. Velikokrat so telesne poškodbe, uboji itd. le pojavi prehudе razburjenosti pri pijancih.

In kakor se pijančevanje od dne do dne bolj širi, nahajamo tudi od dne do dne več hudodelstva in zločinstva med ljudmi. Konečno se naj omenim, da je ravno pijančevanje velikokrat vzrok uboštva in nezadovoljnega in brezupnega življenja.

Čim bolj je to zlo razširjeno, tem težavneje je pijančevanje odpraviti. Nemogoče pa vendar ni. Država in družina in dobra volja vsacega posameznika so poklicani, da vstopijo v bojne vrste proti žganju. V prvi vrsti je treba vse odpraviti, kar izpodkopava dobro stanje delavskega in sploh srednjega stana; kajti velikokrat ravno obup in slabo stanje privedejo ljudi do tega, da si preganjajo z žganjem svoje skrbi.

Že vzgoja otrok teh stanov bi morala biti drugačna. Vzbuditi bi trebalo že v nežni mladosti v otroku pridnost

in varčnost, čut za lepo in redno življenje. Zategadelj, moramo priporočati šolske vrte in enaka zavetišča, hranilnice za deco, primerne knjižnice, izobraževalna predavanja za mladeniče itd., na pametni podlagi ustanovljena društva za odrasle in zrele moše, kjer se jim da prilika, da se kaj nauče, zraven tega pa se še skrbijo za petje in primerne igre in zabave; dalje skrb za dobra in zdrava stanovanja delavcev; kajti oduhla in pretesna stanovanja so tudi velikokrat vzrok, da si mož išče prijetne družbe drugod.

Najboljši pripomoček zoper pijančevanje pa se nam zdi skrb za dobro hrano. Čim slabša je hrana, tem manj je človek zmožen delati posebno, če je delo težavno. Človek pri slabi hrani opeša in kaj rad poprime po žganju, ki mu sicer res da nekoliko moči, ter za nekaj časa nadomestuje hrano, to pa le mimogrede in pri vsem tem pa mu zdravje in moči izpodkopava.

Kako pa torej dobro hrano dobiti? Ta se da dobiti z ustanovitvijo delavskih konsumnih drušev, kjer bo delavec dobival jedila in blago prvič po nizki ceni. Drugič pa tudi redilna in dobra jedila; nadalje ustanovitev dobrih ljudskih kuhinj in šol za gospodinjstvo, v katerih naj bi se deklice delavcev učile kuhati in dobro gospodariti.

Kaj pa stori lahko država? Prvič lahko skrči domačo produkcijo žganja in prepove dovažanje iz drugih dežel. Lahko nastavi visoke davke na žganje in poniža v tej meri davke za vino in pivo in jedila sploh. Država bi lahko skrbela za produkcijo lahkega in vendar dobrega piva, na katerega ne bi trebalo naložiti davka in bi toraj bilo pristopno širšemu občinstvu.

Primerne postavbe, ki bi silile, da se čez gotovo mero ne sme dajati posameznim žganja; mladostnim pa sploh ne.

Naj bi se omejile koncesije za lokale, v katerih se prodaja žganje. In da država v tem smislu ničesar ne stori, nam kaže statistika. Leta 1876 je bilo pri nas 2248 pivovaren in 32.633 žganjarij, deset let pozneje pa 44.885 žganjarij in le 1873 pivovarn. Pivovarne hodijo toraj rakovo pot, med tem ko se žganjarije tako hitro in na veliko škodo vsega prebivalstva množijo.

Ni toraj pri nas vse zdravo. — ih —

Drobtine.

Fr. Vašte, predsednik katol. delavske družbe v Zagorju je dne 3. t. m. po kratki bolezni umrl. Blagi rajni je bil splošno priljubljen. Pri pogrebu so ga nosili in mu svetili rudarji; tudi šolska mladina z učiteljstvom se je vdeležila prelepega sprevoda. Sveti mu večna luč!

Nedeljsko posvečevanje pri železničarjih. Ni iz lepa kak delavec tako na slabem gledé nedeljskega posvečevanja, kakor železničar. Na železnicah ne poznajo ne nedelje, ne praznika, dasi velja božja zapoved tudi za železničarje in dasi je tudi njim treba počitka. Za danes naj v zgled navedemo, kaj so sklenili na Nemškem v

tem obziru. Tam, koder so protestantje v večini, so določili, da se imajo tovorni vlaki ob nedeljah in praznikih čim največ omejiti. Samo blago, ki se lahko brž poškoduje, živina in hitri prevoz ostane še ob nedeljah. Toliko se lahko pri nas takoj prenaredi. Res je grdo, da se po naši katoliški državi raznovrstno blago ravno tako prevaža ob nedeljah, kakor delavne dni.

Družba sv. Cirila in Metoda, ki skrbi zato, da se ustanove slovenskim otrokom slovenske šole v tistih krajih, koder jih laška ali nemška večina zatira, nam je poslala ta-le oklic: Slovinci! Družba sv. Cirila in Metoda nosi v sebi vesoljno Slovenstvo, a najmilejši so jej ta trenutek rojaki onstran Karavank. Zakaj? Zato, ker smo storili za nje do sedaj najmanj. Vendar pa jim je materina beseda tako ljuba, kot nam vsem drugim Slovincem in ohraniti jo želé sebi in svojim potomcem prav tako, kot želimo mi vsi. Že dolgo časa je iz navedenega vzroka v namenih podpisane družbe slovenska ljudska šola v Velikovci na Koroškem. Vodstveni seji naše družbe sklep pa je bil te dni tak, da začnemo s prihodnjo pomladjo zidati v Velikovci slovensko šolo, ki bode štirirazredna in izročena čé. šolskim sestram iz materine hiše v Mariboru. Že imamo prav blizu mesta za 1.250 gld. nakupljen tej šoli prelep stavbeni prostor; šola z bivališčem za sestre pa nas utegne stati okrog 15.000 gld. Rojaki po vseh pokrajinah našega ozemlja! Naša Velikovška zadeva Vam bodi, prosimo Vas, pri srci tako, kot so Vam pri srci Vaše najožje rodbinske zadeve. In Ti rodoljubno ženstvo po Slovenskem! Ti si v naši družbi spričalo požrtvovalnost, o kakoršni ni vedela praviti do danes slovenska zgodovina. V svesti smo si tega, da boš tudi ob tej naši koroški šoli našlo srečnih potov in onih načinov — ki Ti je naréče Tvoja domoljubna iznajdljivost. Vsak »Vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda« prispeli najmanjši dar nas je volja objaviti v naših časopisih. Slovinci! S tem označenim Vam činom bomo stopili pač mogočnim korakom naprej v prosep verskih teženj mej nami; v prosep dinastičnemu čutu našega ljudstva; v prosep in brambo naše narodnosti v ljubljeno slovenski domovini. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. Ljubljana, 19. novembra 1894. Tomo Zupan, prvomestnik. Luka Svetec, podpredsednik. Andrej Zamejic, ud družbinega vodstva.

Nesreči. Naznanja se nam iz Lipoglava: Dné 26. nov. je Janez Habič ustrelil po nesreči svojega sorodnika Jožeta Škerjanc. Nesrečnež je zapustil ženo in dva otroke. Janez Habič je bil ravno prišel od vojakov in Jože Škerjanc ga je že težko pričakoval kot svojega največjega prijatelja. Janez mu je izkazoval vojaške vaje; po nesreči se mu sproži puška in prijatelja zadene v srce, da pri priči precej izdahne svojo dušo. — V Spodnjih Zrečah pri Konjicah so se v sobi otroci Ravnjakovi igrali z žveplenkami. Pri tem opravljanju se je obleka vnela sestrici, ki je letos začela obiskovati šolo. Deklica odbežala je na dvorišče, kjer je v gorečem oblačilu izdahnila dušico. Oče, ki si je v planini kot

drvar služil trdi kruhek, je domu prišedši v svoji družini nepričakovano našel mrliča.

Z ulice. V četrtek dné 15. nov. ustavil se je v Ljubljani na Dunajski cesti pred civilno bolnico neki reven človek, star okoli 60—70 let, po vnanjosti zidar in prosil, naj ga sprejmó v bolnico. Vrtar vstopi ter pripelje s seboj moža v gosposki suknji, kateri vpraša bolnega delavca, česa želi; zraven pa ga še povpraša za ubožni list. Vprašani se izgovarja, da ga je pustil doma, ker je mislil, da ga bodo vse eno vzeli brez lista, kakor so ga lansko leto. Ali v odgovor mu zadoni krohot, češ da je pijanec; vrhu tega se mu žuga s policijo. Menda je ubogi mož res prespal tisto noč v mestni temnici. — Saj je samo — delavec!

Bore socialisti. Mrvica ljubljanskih socialnih demokratov je zelo poparjena. Nikamor ne morejo. Manjka jim vsega; udov in — denarja. Reveži se sicer trudijo na vso moč, pa vse nič ne izdà. Dné 24. nov. so zbornali železničarje v kazino. Z Dunaja so dobili preroka solastnika »Arbeiterzeitung«-e — Rajmana. Poldrugo uro se je trudil nemški mož; govoril je mirno in stvarno o zavarovanju proti nezgodam pri železničarjih. Videlo se mu je pa, da dobro vé, da Ljubljana ni ugodno mesto za socialiste. Hvalil je celó — dr. Luegerja, pričujočemu Grablovcu gotovo ne v veselje. Par novih udov se je vpisalo v železničarsko društvo pri tem shodu; to je bil ves vspeh. Drugi dan je govoril ravno ta mož pri dveh shodih. Dopoldne je sklical kovinske delavce, popoldne pa delavsko izobraževalno podporno in pravovarstveno društvo. Pri prvem shodu ni dosegel ničesar. pri drugem pa je pristopil — jeden, reci jeden ud na njegovo dveurno mirno in stvarno prigovarjanje. Ne vleče. To se je še bolj pokazalo v soboto, dné 7. t. m. Že v tretje so zbornali kovinske delavce. S tujine naročen govornik jim je dve uri razlagal potrebo vlastnega društva na soc. demokratični podlagi. Ko je pa predsednik shodu prebral pravila in se hudomušno izrazil, da bi bilo predolgočasno ponoviti govor še v slovenskem jeziku, so naši tovarnarji drug za drugim pobrali svoje klobuke in — odšli. Nobenega niso dobili. Pomilujemo in zagotavljamo jih, da je vse njihovo snubljenje zastoj! Socialna demokracija v Ljubljani nima in ne bo imela druge moči, nego par obrekljivih jezikov. Škoda denarja in — slin za shode.

Vzgleđ. Prometni ruski minister Krivošin je šel sam gledat, kako se ureja reka Dnjeper za plovbe in je bil pričujoč, ko so razstrelili z dinamitom velikansko skalo sredi reke. Pri tem jetudi obiskal delavce, vpraševal jih, kako se jim godi, kakšno plačo imajo, pokusil njihovo hrano in v obče se zanimal zanje in njihove rodbine. — Ta ruski minister osramoti marsikaterega oholega »izobraženca«, ki zaničuje delavski stan. Sicer bi pa ne škodilo, če bi se tudi naši ministri ravnali po njegovem vzgleđu.

Prihodnja št. Glasnika izide dné 27. grudnia.